klasa LO 2 data

Praca kontrolna nr 1 j. polski Prace należy wysłać do 07.04.2020r Imię i nazwisko

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nim. Odpowiadaj na podstawie tekstu i tylko własnymi słowami - chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile cię proszono.

Teresa Michałowska

Legenda o św. Aleksym

Jedyna zachowana wersja wierszowanej opowieści o świątobliwym życiu Aleksego mieści się w obszernym kodeksie o treści teologicznej, pisanym po łacinie różnymi rękami, zapewne w drugiej ćwierci XV wieku [...] Utwór o św. Aleksym otwiera wstęp (nie pojawiający się w paralelnych tekstach łacińskich), w którym czytamy:

Ach, krolu wieliki nasz,
Coż ci dzieją Męszyjasz,
Przydaj rozumu k mej rzeczy
Me sierce bostwem obleczy [...]

Występujące w wersie trzecim słowo „rzecz" oznacza tu „mowę", „to, co będzie powiedziane" (od „rzekę", „rzec" [...] - mowa, słowo). Wiersz ów można więc zapewne objaśnić: „przydaj rozumu mym słowom", „uczyń mądrym to, co chcę powiedzieć". [...]

Mówiący, zgodnie ze znamiennym dla średniowiecza myśleniem, wspiera się na autorytecie tekstu pisanego (w. 9: „Cztę w jednych księgach o nim"). Można by przydać temu sformułowaniu sens literalny i uznać je za źródło informacji o (niewyjaśnionej do końca) literackiej genezie polskiego poematu. Można by zastanawiać się nad tym, czy ów zwrot poświadcza erudycję autora (raczej tłumacza lub parafrazatora nieznanego pierwowzoru) bądź też wykonawcy, a raczej wielu kolejnych wykonawców, stanowiąc wzmiankę o książkowym źródle zapamiętanego i powtarzanego przez nich tekstu. Trudno się wszakże oprzeć mniemaniu, że mamy tu do czynienia z obiegowym toposem exordialnym', dobrze znanym poezji oraz prozie łacińskiego średniowiecza. Podobnych chwytów psychologicznych, służących wzbudzeniu zaufania odbiorcy, używali już retorzy starożytni, a za nimi pisarze i mówcy czasów poantycznych, zapewniając we wstępach, iż przedstawią zdarzenie najzupełniej prawdziwe.

W pierwszych słowach inwokacji mówiący zwraca się do Jezusa („Męszyjasza" – Mesjasza) o wsparcie swego intelektu („przydaj rozumu ..."w.3) i o łaskę boskiego natchnienia („Me sierce bostwem obleczy"; w. 4). Para, pojęć: „rozum"i‚bostwo", odpowiadająca władzom umysłowym z jednej strony, zaś irracjonalnej, Bożej mocy - z drugiej, nasuwa skojarzenie z dobrze znanymi europejskiej tradycji motywami „sztuki" (wiedzy, znajomości reguł) oraz „natchnienia". [...]

Na fabułę utworu składają się trzy, ściśle z sobą splecione wątki. Pierwszy – tworzą dzieje tytułowego bohatera: bogatego młodzieńca ze znakomitego rzymskiego rodu, który w dniu swego wesela porzuca rodzinę, aby wyruszyć w daleką podróż z zamiarem całkowitego poświęcenia się służbie Bożej, a następnie, z wyroku Opatrzności, wraca do rodzinnego miasta, spędza ostatnie lata jako nierozpoznany przez nikogo żebrak pod schodami własnego domostwa i dopiero po śmierci zostaje otoczony aureolą świętości. Drugi – to historia rodziców Aleksego, Eufamijana i pobożnej Aglijas, którzy, utraciwszy swego jedynaka, szukają go po całym świecie, aby rozpoznać go wreszcie w zmarłym u progu domu nędzarzu; trzeci zaś – stanowią losy porzuconej w noc poślubną żony Aleksego, pędzącej samotne życie, nagrodzonej po śmierci męża cudownie danym jej prawem odczytania listu znalezionego w dłoni świętego. [...]

Postać Aleksego miała służyć za wzór świętości w duchu chrześcijańskiej ascezy. Zasadami, według których bohater poematu ułożył swe życie, były: całkowite ubóstwo, czystość, pogarda dla elementarnych potrzeb cielesnych oraz zerwanie więzów rodzinnych. Jego ucieczka od świata (fuga mundi) nie miała celu monastycznego i nie doprowadziła go do furty klasztornej. Będąc wyrazem indywidualnego buntu i kontestacji świata urządzonego przez bogaczy, stanowiła odpowiedź świeckiego wyznawcy na wyzwanie tkwiące w najgłębszych treściach religii. Stała się świadomie obranym i wcielonym w życie powrotem do kanonów etycznych pierwotnego chrześcijaństwa oraz ideałów apostolskich.

Teresa Michałowska, Legenda o św. Aleksym [w:] tejże, Średniowiecze, Warszawa 2006, s. 484, 489, 496.

exordialny – wstępny, znajdujący się na początku

klasa LO 2 data

Praca kontrolna nr 1 j. polski Prace należy wysłać do 07.04.2020r Imię i nazwisko

---

ZADANIE 1.

Podaj trzy cechy utworu, które łączą go z kulturą średniowiecza.

……

……

……

……

ZADANIE 2.

O jakim chwycie psychologicznym służącym wzbudzeniu zaufania odbiorcy pisze autorka artykułu?

……

……

……

……

ZADANIE 3.

Wyjaśnij podane wyrażenia.

obiegowy topos

……

kanon etyczny

……

ZADANIE 4.

Wyjaśnij, jak autorka artykułu tłumaczy pierwsze cztery wersy utworu (zacytowane w tekście).

……

……

……

ZADANIE 5.

Zapisz w postaci równoważników zdania trzy wątki, o jakich wspomina autorka artykułu.

……

……

……

ZADANIE 6.

Dlaczego Legendę... można nazwać utworem wyrażającym indywidualny bunt? Wobec czego i w imię czego jest to bunt?

……

……

……

……